

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:

Pe un an	18 Lei
Pe jumătate de an	9 "
Pe un pătrar de an	4 1/2 "
Un număr	35 bani

Manuscrisele, cărțile, revistele, publicațiile periodice sau ziarele cari au schimbul cu „FOAIA DIECEZANĂ”, se trimit pe adresa: V. LOICHIȚA, redactor în Caransebeș, iar banii de prenumărătură și inserțiuni administrațiunii „Tipografia și Librăria diecezană” în Caransebeș (Județul Caraș-Severin), Telefon Nr. 30. Manuscrisele nu se înapoiază.

Prețul inserțiilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 10 Lei, până la 200 de cuvinte 15 Lei; de aci în sus 20 Lei

La telegrama omagială trimisă din partea Sinodului eparhial Alțetei Sale, Principelui Moștenitor Carol, a sosit următorul răspuns telegrafic:

*P. S. Sale episcopului IOSIF
Caransebeș.*

Palat Cotroceni.

Mulțumesc' atât sinodului eparhial, cât și Prea Sfinției Voastre personal pentru urările ce-le faceți pentru soția mea și pentru mine.

Carol.

CUVÂNTAREA

Prea Sfinției Sale episcopului nostru Dr. Iosif Traian Badescu la deschiderea sinodului eparhial.

Hristos a înviat!

Domnilor deputați!

Acesta este primul sinod eparhial pe care am fericirea să-l conduc pe baza și în cadrele statutului organic, ca episcop al eparhiei noastre a Caransebeșului. Și nu poate fi decât numai natural, ca în acest moment să fiu emoționat având deplina conștiință a sarcinei și obligamentelor mele arhieresti față de sfânta noastră biserică în general, și față de eparhia noastră în special.

Sunt convins de înaltele mele îndatoriri și de răspunderea ce o am față de sfânta biserică și înaintea lui Dumnezeu. Și sunt deplin convins și de puterile mele, cari în nesuficiența

lor — am deplina încredere — că vor fi sprijinite de bunul Dumnezeu, pentru că am în vedere nu interese personale ci interesele generale, interesele bisericii noastre eparhiale, interesele clerului și poporului nostru.

Biserica noastră constituțională, fiind și având organismul ei luminat, care a dat roade binecuvântate în răstimpul acum de 51 de ani, pe lângă sfințele cañoane îmi vor servi de cinosură dispozițiile legii noastre fundamentale, organizatoare, adevă a statutului organic și a regulamentelor din vigoare. Și nu mă îndoesc, că corporațiunile noastre bisericești și cu deosebire sinodul eparhial, conștient fiind de atribuțiunile lor și de obligamentele lor vor conlucra din răspunderi pentru promovarea intereselor generale ale bisericii noastre eparhiale, a bine-lui public bisericesc, cari își au expresiunea în atribuțiunile ce le stabilește statutul organic. Și astfel fiind, sunt sigur, că colaborarea noastră armonioasă va fi urmată de binecuvântarea lui Dumnezeu.

Nu este banal a zice că timpurile sunt deosebit de grele. Aceste s'au accentuat totdeauna de când am început să suferi tot mai mult opresiunile regimului din fosta Ungarie, care nu putea să vadă cu ochi buni înaintarea noastră, deși înceată în urma obstacolelor dar sigură pe calea progresului. Eram totdeauna, accentuând greutatea, în așteptarea zrilor unei zile mai bune, care ușurându-ne de apasările politice să ne dea posibilitatea unui sbor neimpedecat către ținta activității noastre, care în cadrele sfintei noastre biserici era, este și va fi, întărirea bisericii și a neamului nostru românesc, promovarea religiosității și ridicarea culturală, sau cu alte cuvinte: realizarea fericirii temporale și vecinice a iubitului nostru popor românesc.

În această așteptare ne-a surprins flagelul răsboiului, poporul nostru a sângerat din mii de răni, din care sângerare însă ni s'au ivit zorile zilei de eliberare de sub jugul apăsător, soarele libertății a răsărit, grație vitejei oastei

române și a înțelepciunii marelui ei căpitan, a Majestații Sale regelui Ferdinand I.

O lume, lumea veche, s'a prăbușit în marea de sânge ce s'a vărsat și ne-am trezit în o lume nouă.

Da, în o lume nouă ne aflăm, care ne impune noi orientări pentru că ea ni-se prezintă cu noi postulate, și pretinde multă chibzuință și multă înțelepciune. După acum vom ști să ne orientăm și să ne aflăm în această lume nouă, așa ne vom arăta vrednici sau nevrednici de sângele vărsat și de ziua eliberării noastre din cătușele sclăviei politice.

Dacă în trecut în urma opresiunilor am putut vorbi de timpuri grele nici acum nu putem afirma că nu ar fi greutăți, că timpurile n'ar fi grele. Lumea, în urma crâncenului războiu, se află în o fermentațiune, în neodihnă. S'au ivit și se ivesc curentele noi, tendinți, unele mai nevinovate izvorite din dorul binelui altele primejdioase tinzând la distrugerea a tot ce există, până când și a ordinii sociale. Dela destoinicia ocârmuitorilor depinde ca această fermentațiune să se termine și să se infăptuească iarăși echilibrul.

Este de sine înțeles că biserica luptătoare fiind în lume, nu poate să nu fie atinsă de această fermentație generală, nu poate să fie scutită de noile curente antisociale și antireligioase și de curentele ce tind la slăbirea ei prin răspândirea de învățături contrare, amăgitoare și insinuatoare. Dară ea stând pe piatra credinței nici porțile iadului nu o vor birui după cuvintele Mântuitorului dela Mateiu.

Conștiința, că biserica nu va putea fi biruită, nu trebuie însă să ne amăgească la nelucrare. Conducătorii bisericii și toți membrii corporațiilor noastre bisericesti, au să lucreze, fiecare în cercul competenței sale pentruca vrăjmașul să nu intre în staul și să nu răpească pe nici una din oi. Precum dela destoinicia ocârmuitorilor lumii depinde infăptuirea cât mai apropiată a echilibrului lumii zguduite de războiu, așa dela dragostea și destoinicia ocârmuitorilor și a organelor bisericii depinde plutirea liniștită și sigură a naiei bisericii printre valurile primejdioase ce i se opun.

Dragoste de biserică și de neam, colaborare frățească și armonică se cere pentru realizarea scopurilor bisericii noastre și pentru înaintarea eparhiei noastre pe terenul bisericesc, cultural și moral.

Nu pot să, nu ating în șirul acestor cugetări ale mele soarta fraților noștri de dincolo de linia demarcațională. Soarta lor e tristă și încă cu atât mai tristă și dureroasă, că aveam și avem tot dreptul ca să fim una și nedespărțiți. Dâșii

sunt puși la grea încercare. Dumnezeu însă le va dăruia tăria sufletească ca să supoarte vitregitatea de acuma. Cugetul nostru e la dâșii și îi îmbrățișăm cu toată dragostea inimei noastre, sperând dela bunul Dumnezeu că va trece curând și acest păhar de amărăciune și ne vom bucura cu toții la sânul cald al sfintei noastre biserici naționale strămoșești, în cadrele patriei noastre, a scumpei noastre Români.

După acestea, implorând binecuvântarea lui Dumnezeu asupra d-voastră, domnilor deputați, declar sinodul nostru eparhial deschis.

Sinodul eparhial

al diecezei ortodoxe române a Caransebeșului, periodul XIX sesiunea I, convocat la Caransebeș pe Dumineca Tomei, 25 Aprilie (8 Maiu) 1921.

ȘEDINȚA I.

ținută Duminecă în 25 Aprilie 1921 la orele 12 din zi.

Președinte: P. S. Sa Domnul episcop diecezan **Dr. Iosif Traian Badescu.**

Notar: **Dr. Cornel Cornean.**

1. Sinodul eparhial e convocat prin literile arhieresti ddo 5 Aprilie 1921 Nr. 73 Pres. alăturate la acest protocol sub **A.**

2. Se începe cu sf. liturghie împreună cu chemarea Duhului sfânt, celebrată în biserica catedrală de aici și cu ținerea parastasului pentru în Domnul fericiții arhieriscop și metropolit Andreiu, episcopii Ioan și Nicolae, mecenatii Emanuil Gozdu, Ioan și Maria Trandafil, marele binefăcător Petru Borlovan, binefăcătorii Dimitrie Hațegan, Dimitrie Peța, Dimitrie Miculescu, Costa Tismănariu, Elisaveta Peța, Trăilă Stroiescu, Dimitrie Brumariu, Mihail Trașța și Iancu Temeș.

3. După terminarea slujbei dumnezeesti deputații sinodali se adună în sala primăriei orașanești, unde învită prin o deputațiune compusă din deputații: Dr. George Popovici, Dr. Ioan Sirbu, Dr. Petru Cornean, Dr. Demetriu Galiciu, Dr. Petru Nemoian și Găvrilă Mihailov pe Prea Sfinția Sa Dl episcop diecezan Dr. Iosif Traian Badescu, ca să binevoiască a veni, a deschide și conduce ședințele Sinodului.

4. Prea Sfinția Sa sosind în sala ședințelor cu cuvântarea alăturată sub **B.** deschide Sinodul.

5. Prea Sfinția Sa chiamă la masa biroului ca notari interimali pe deputații: Dr. Cornel Cornean și Ioan Geția din cler; Dr. Ilie Grosșian, Dr. Ioan Stoian, Dr. Ioan Fira și Petru Fotoc dintre mireni, iar de notar al ședinței prezente designează pe Dr. Cornel Cornean.

6. Prezidiul prezentează lista deputaților aleși și actele referitoare la alegețile deputaților preotești și mirenești pe noul period.

7. La apelul nominal își prezintă credenționalele în persoană deputații: 1. Coriolan Belgea; 2. Petru Bernaz; 3. Valeriu Boleanțiu; 4. Dr. Virgil Budințian; 5. Alexandru Bușiu; 6. Ioan Cimponeriu; 7. Dr. Dimitrie Cioloca; 8. Dr. Cornel Cornean; 9. Nicolae Cornean; 10. Dr. Petru Cornean; 11. Sabin Evuțian; 12. Dr. Ioan Fira; 13. Petru Fotoc; 14. Dr. Demetriu Galiciu; 15. Ioan Geția; 16. Augustin Ghilezan; 17. Dr. Ilie Grosșian;

18. Dr. Mihai Groșșian; 19. Dr. Alex. Iancu; 20. Dănilă Ilieșcu; 21. Simeon Ionaș; 22. Dr. Petru Ișfan; 23. Dr. George Lăbontiu; 24. Dr. Vasile Loichița; 25. Ioan Marila; 26. Dr. Victor Mercea; 27. Gavrilă Mihailov; 28. Cornel Mircea; 29. Dr. Alexandru Morariu; 30. Filaret Musta; 31. Virgil Musta; 32. Dr. Petru Nemoian; 33. Dr. Virgil Nemoian; 34. Traian Oprea; 35. Ilie Orzescu; 36. Ioan Pepa; 37. Dr. George Popovici; 38. Patrichie Rămneanțu; 39. Dimitrie Sgăvârdia; 40. Dr. Ioan Sirbu și 41. Dr. Ioan Stoian.

Prin alți deputați și-au prezentat credenționalele: 1. Dr. Valeriu Branisce; 2. Iancu Conciatu, 3. Sebastian Olariu și 4. Trifon Miclea.

8. Constatându-se deci prezența a 41 deputați, Sinodul se declară capabil de a-și începe lucrările.

8. Prea Sfinția Sa Domnul episcop diecezan în cuvinte binesimțite dă expresie loialității și alipirii ce o are poporul românesc din provinciile desrobite față de augusta persoană a Majestății Sale gloriosului nostru Rege Ferdinand I și față de Casa domnitoare, și considerând că Alteța Sa regală principele moștenitor Carol, după căsătoria sa, astăzi, întră prima dată împreună cu soția Sa, Alteța Sa regală principesa Efena a Greciei, în capitala Țării, în București, — după ce în biserica catedrală s'a săvârșit rugăciunea de mulțămită, — propune, iar Sinodul ascultând cuvintele Prea Sfinției Sale în picioare hotărăște cu unanimitate și cu însuflețire a-se trimite Alteței Sale Regale Principelui Moștenitor Carol o telegramă de felicitare și de alipire. Textul telegramei se alătură la protocol sub C.

9. Pe baza §-lui 5 din Regulamentul afacerilor interne, deputații se împart în 3 Secțiuni verificatoare, dintre cari: a) secțiunea I, constatatoare din deputații mireni aleși în cercurile I până inclusive X, verifică pe deputații mireni din secțiunea II, adică pe cei aleși în cercurile XI—XX; b) secțiunea a doua verifică pe deputații din secțiunea a treia, și anume pe deputații preoțesti; c) iar secțiunea a treia verifică pe deputații din secțiunea I.

În scopul acesta actele electorale și credenționalele se predau respectivelor secțiuni.

Anunțându-se ședința proximă pe azi după amiază la orele 5 p. m., ședința prezentă se închide.

Episcopul diecezan: **Dr. Cornel Cornean**
Dr. Iosif Tr. Badescu. notar.

CONGRESUL BIBLIC

al preoțimii ortodoxe române din Ardeal.

(Continuare)

ZIUA I.

Ședința II. Deschiderea la 3 ore d. a.

Prezent I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae. Președinte Dr. V. Saftu. După deschidere salută pe reprezentantul studenților în teologie N. Popescu, care răspunde aducând congresului sulutul societății tuturor studenților în teologie pe care tocmai au înființat-o delegația societăților dela diferitele institute teologice din Țară.

Întrând în ordinea zilei dă cuvântul preotului Trifa, care rostește o cuvântare frumoasă despre „Preotul și cuvântul lui Dumnezeu”, ca introducere petru actul festiv al împărțirii Bibliei.

În desbaterea generală ia cuvântul profesorul de universitate Dr. Ioan Lupas, laudând priceperea prelege-

torului, care a știut scoate din Biblie locurile bine potrivite pentru ținta lucrării sale.

Se pune la ordinea zilei raportul general al comitetului. Raportor preot. P. Morușca.

La finea interesantului și temeinicului raport prezentează în numele comitetului următoarele propuneri:

1. În ce privește educația clerului, dacă nu s'ar putea realiza nici pentru anul viitor cumularea seminariilor teologice într'unul, pe timpul cât durează lipsa de studenți și profesori, autoritățile noastre bisericești în drept să fie rugate a admite în seminarii numai studenți cu pregătire completă, și să se ridice la 4 ani.

2. Să se realizeze îngrijirea duhovnicească a nou hirotoniților, în cel puțin 14 zile, la centrul episcopiei, ca să nu plece în viața pastorală fără cuvenite orientări și în acest scop să se institue un duhovnic eparhial, care să primească pe candidat îndată la sosire.

3. Pe lângă reverendă, haina preoțească de gală la servicii și prilejuri solemne, să se oblige toți câți au caracter preoțesc a se îmbrăca în un anume fel de uniformă civilă, la orice ocazie, când nu se îmbracă în reverendă.

4. Congresul să ceară de nou și cu insistență înființarea facultății teologice în legătură cu universitatea din Cluj, și până la înfăptuirea ei încă în toamna acestui an, să se sistemizeze catedra de drept bisericesc și să se provadă cu profesor titular. Pe lângă aceasta să fie numit la universitate un conferențiar pentru apologia vieții și filozofiei creștine în raport cu ideile filozofice moderne.

5. Să se exprime desideratul, ca în decursul verii anului acestuia să se organizeze cursuri pe seama profesorilor de religie pentru a și reîmprospăta cunoștințele teologice și a se familiariza cu noile rezultate ale științei și vieții bisericești. La aceste cursuri să se facă posibilă participarea și să fie îndemnați toți preoții generației mai tinere și îndeosebi cei cu îndeletniciri literare.

6. Să se oblige toți preoții din serviciul bisericii, cu cel puțin 4 clase și de vârstă nu prea înaintată ca și profesorii de religie să scrie și să rostească anual cel puțin 10—12 predici, conferințe, meditații etc., de cuprins religios, pe cari le vor înainta spre cenzurare de odată cu raportul de activitatea de peste an.

7. Pentru educația populară, în legătură cu ideea școlii de Duminecă să se organizeze sistematic școala de adulți, cu programă analitică, cu împărțirea muncii între preot și învățător, pentru ca îngrijirea din școala primară de ori ce caracter ar fi, să-și afle continuitatea până la intrarea feciorilor sub drapel, până la căsătoria fetelor și în general până la vârsta majorității când intră în organismul bisericii, ca membri ai corporației aceleia.

8. În locul publicării unei foi religioase pentru popor, cum se prevede în statute, să se hotărăscă înființarea unei gazete pentru popor care să îmbrățișeze întreg cuprinsul lui de viață: religioasă, culturală, politică, socială, economică, privată prin prisma ideilor creștine.

9. Să se autorizeze Com. central să caute legătura cu celelalte organizații preoțesti pentru a putea lucra unindu-ne puterile pentru realizarea aceluiași scopuri: editarea bibliei pentru popor, literatură de propagandă religioasă etc.

10. Să se încuviințeze din fondul propagandei religioase tipărirea unei cărți de rugăciuni potrivite a se răspândi în țara întregă — cu binecuvântarea Sf. Sinod.

11. Relativ la recăsătorirea preoților văduvi să fie rugat Sf. Sinod să autorizeze pe arhierul locului, ca sub rezerva aprobării unui sinod ecumenic, să poată da dispenze din caz în caz, după o minuțioasă cercetare, despre care va depune raport și la biroul Sf. Sinod.

12. Congresul să aproabe ideea înființării unei fabrici de luminări și a unui atelier de ornate bisericești, și obiecte necesare cultului, căutându-se legătură cu școalele noastre de industrie pentru furnisarea stofei, necesară la odăjdii, cum și cu firme solide pentru procurarea diferitelor lucruri. Intrucât membrii Asociației nu ar fi aplicați a concurge cu sumele necesare în mod egal să se dea voe unei societăți pe acții să organizeze această asigurându-i Asociația dreptul exclusiv de desfășurare în bisericile ortodoxe în schimbul unei contribuiri la fondul ei, cu anumite procente a venitului curat. (Congresul admite înființarea prin o societate pe acții).

13. Membrii Asociației să oblige a abona „Revista Teologică”, al cărei prim fascicol e sub tipar, iar „Biblioteca bunului păstor”, trecută sub îngrijirea Asociației să se dea și pe mai departe premiu abonaților, „Revistei Teologice”, cari își achită la timp abonamentul. Congresul să recunoască cheltuiala făcută cu publicarea numărului 9 din această bibliotecă, „Petru Maior și Unirea”, care să se trinită grațuit în parohiile gr. cat., membrilor senatului și camerei române, ca o chemare la revenirea gr.-cat. în sinul bisericii ortodoxe.

14. Comitetul central să numească o comisie de censură pentru materialul, ce este a se publica în „Biblioteca bunului păstor” și în cadrul mijloacelor Congresul să dea autorizarea de-a publica broșuri de cuprins religios.

15. Chestiunea serviciilor divine să se supună unui studiu de modificări — scurtări — și mai ales unificarea aceloră, ca să se înlătore procedurile arbitrare. În legătură cu această să se unifice stolele pentru întreaga țară, dacă se unifică dotația clerului, — ori măcar după eparhii, în mitropolia noastră.

16. Bugetul neputându-se fixa în poziții, Comitetul propune, ca cele 30% rămase anual la dispoziția centrului cum și interesele fondului dela cele 20% să poată fi întrebuintate în întregime. Iară secțiile cele 20% și despărțămintele cele 30% să le poată cheltui pentru înființarea bibliotecilor, caselor de adăpost, remunerarea secretarilor etc.

17. Norma adoptată de secția Arad, ca acei preoți, cari au fost în funcțiune în 1919 făcându-se acum membri, să-și achite cotizațiile pe toți trei ani, câte 25 lei, să fie extinsă ca un obligament în cadrul întregii Asociații. Anul acesta să se îndeplinească organizația pretutindenea în despărțăminte, ear norma procentelor din punctul precedent să aibă valoare și retroactiv, asupra tuturor încasărilor.

18. Comitetul să roage pe arhierii noștri, ca patroni ai Asociației, să intervină la factorii de stat pentru obținerea de stofe pentru uniformă și reverenți cu preț potrivit, asemenea și alte articole de cari bineficiază funcționarii publici. Să se caute legătură și cu mănăstirea de maice Susana, județul Prahova, unde se găsesc stofe de lână pentru haine și reverenți.

19. Să se strângă datele personale ale membrilor, cum se prevede în statute și deodată cu tabloul membrilor să se trimită de secții și la centru pentru evidență și statistică.

20. Raportului, respective proceselor verbale, ce se înaintează despărțămintelor și secțiilor, să li-se alătore lucrările făcute în scris, pentru ca comisia de censură

să-și poată da părerea și eventual să dea la tipar cele cari prezintă o valoare sau pot servi de orientare și altora.

21. În ce privește timpul de întrunire a secțiilor să se accepte propunerea secției Arad de a fi în August, ear congresul în toamna fiecărui an.

22. Secretarii secțiilor și secretarul general să fie remunerați după putință pentru munca, care trebuc să o facă.

23. Despărțământul Chișinău cere și vă roagă să vă identificați cu cererea, ca să premerge în mod obligator căsătoria bisericească celei civile și factorii de stat să fie rugați a legifera în acest înțeles.

24. În privința înființării caselor culturale să se dea comitetului central autorizație a se pune de acord cu Asociațiunea culturală și cu Societatea națională de sub conducerea colonelului I. Manolescu, cari ambele au și în programul lor acelaș lucru pentru cultura și educația la sate, ear cercurile religioase în activitatea lor să caute contactul și cu cercurile învățătoarești, cu agenturile și despărțămintele Asociațiunii culturale.

25. Congresul să incuviințeze un premiu pentru pregătirea unei broșuri de lămurire asupra problemelor Asociației și asupra activității preoțimii în cadrul despărțămintelor, cercurilor religioase și a caselor culturale, cu îndemnuri de a se devota preoțimea chemării sale.

26. O ultimă chestiune: *Organul Asociațiunii*, sau un organ preoțesc, nici azi nu este cu putință să scoatem pentru apărarea și promovarea intereselor noastre. Dar nici nu-l socotem între cele mai arzătoare probleme de rezolvit. Deocamdată avem în 3 centre organe cu caracter bisericesc, la Sibiu, Arad și Caransebeș, care cred că nu-și vor închide nici odată coloanele pentru condeiul nostru ori de câteori vom avea ceva de spus. Cred însă de necesar să facem următorul lucru, pentru ca să fim mai expeditivi:

Conducerea organului bisericesc, unde va fi președintele Asociației, și secretarul general al ei, să fie rugat a ne îngădui să ne facem publicațiile Asociației coloanele lui. În schimb acest organ să fie abonat de toate despărțămintele, unde el nu se trimite tuturor preoților, ca preșidenții acelora să poată lua știre imediată de price dispoziție s'ar lua dela centru. Preșidenții de secții la rândul lor vor îngriji ca lucrurile, ce trebuc să ajungă la cunoștința tuturor, să fie publicate în organele locale.

Aș merge chiar mai departe, — dacă am putea constitui un cerc de preoți, dintre cei mai îndemânatici — să cerem să ni-se îngăduie accesiuinea bunăoară la „Telegraful Român”, ca să-l prefacem în organ bis. național, cu un mai pronunțat caracter preoțesc și să facem să apară mai des, îndatorindu-se toți membrii a-l abona.

Cred că direcțiunea Telegrafului nu s'ar împotrivi și nici n'ar fi piedică pentru armonizarea intereselor pe cari le-a servit și le servește această foaie, cu acelea cari sunt ale noastre. — Chestiunea se supunc aprecierii Congresului. — Ceace trebuc să înfăptuim însă este acea *gazetă pentru popor*, prin care îmbrățișând întreg complexul vieții poporului în toate formele ei de manifestare, religioasă-culturală, politică, viața social-economică, prive toate prin prizma creștinismului nostru românesc, va putea da un puternic sprijin și activității cercurilor religioase și problemei caselor culturale și în genere lucrului nostru în popor.

Acesta, poporul, trebuc să fie baza operațiunilor noastre și terenul de afirmare cu adevărat. Toate celelalte organizații, în despărțăminte, secții și comitet central

sunt mai mult pentru cultivarea proprie, sau pentru afirmarea mai cu succes a vredniciei și aspirațiilor noastre. — Reușita gazetei o văd pe deplin asigurată, având și numai un redactor, cu colaborarea permanentă alor cel puțin 10 preoți, remunerați pentru lucrul lor. În ce privește răspândirea, greutățile vor fi înlăturate, dacă fiecare preot va face să fie abonată în 5—10 exemplare în parohia de sub grija sa. Fără acest contact permanent cu poporul, călăuzit în senzul vederilor noastre, mă tem să nu se înstrăineze tot mai mult. Rog deci să hotărâți înființarea. Purtătorii de condei să se anunțe, și toți să dea cât mai în grabă adresele, la cari să se trimită.

În cele spuse până aici, veți fi văzut multimea de probleme de cari ne-am ocupat în primul nostru Congres, ați luat cunoștință de puținul pe care l-am putut realiza în decurs de 2 ani; veți fi recunoscut că ne-am preocupat și ne mai preocupăm încă și acum de lucruri a căror realizare nu stă în puterea noastră, dar le socotim absolut necesare pentru ca să poată fi răspândită, luminată și viața cea adevărată, între oameni, și în sfârșit Vi-s-au prezentat într'un destul de însemnat număr de puncte, chestiunile cărora le putem și trebuia să le dăm o rezolvire și însă fără amânare, pînă la Asociația să poată funcționa cât mai bine și pentru ca străduințele noastre bune să-și facă drum în conștiința publică, pentru a săvârși acolo prefacerea și înălțarea, pe care o dorim și prin care vrem să ridicăm prestigiul bisericii căreia-i slujim, ca și prestigiul nostru de preoți conștienți de sine și de chemarea lor de-a înfăptui idealul lui Hristos între oameni.

Raportorul comisiei însărcinate cu cenzurarea raportului general părintele Pavel Borză din Viștea recomandă congresului să voteze propunerile comitetului central, cu neînsemnate modificări. Acelaș raportor propune să se ia la cunoștință raportul părintelui P. Morușca asupra stării casei Asociației.

Se trece apoi la „*Problema păstoririi de suflete între noile împrejurări de viață*”, lucrată conștientios de părintele Pavel Borză.

La sfârșitul expunerilor ascultate cu interes face următoarele încheieri:

Pentru ca munca noastră să fie în aceeaș direcție și cu aceleași mijloace, deci unitară, prezint spre discuție On. Congres următoarele soluții cari devenind hotărâri ale Congresului vor fi date spre ulterioară întregire Comitetului Central:

1. Pentru cultivarea conștiinței naționale, să se formeze în jurul fiecărei parohii la sate și orașe societăți ale tinerilor dela 20 ani în sus de ambele sexe. În cadrele acestor societăți să se închidă toate obiceiurile naționale împreunate cu sărbătorile bisericii noastre, ca jocuri, colinde, urări.

Aceste societăți să se conducă de preot după statute, cari odată aprobate de stăt să devie obligatoare.

2. Pentru-ca preoțimea noastră să-și poată întemnia autoritatea sa în societate, și deci să poată aplica și afară de biserică principiile creștinismului prin credință — morală, și conștiința datoriei la muncă, propun ca sa i-se dea preotului loc și timp de muncă în școala primară, de ori-ce caracter ar fi ea, cât și în cele secundare, profesionale și superioare.

Prin aceasta deoparte preoțimea se va obicinui cu o viață intelectuală intenzivă, pe de altă parte Hristos va fi propovăduit acolo, unde trebuie și cui trebuie pentru armonizarea facultăților sufletului omenesc. În

școală să ni-se dea cel puțin 2 ore pe clasă în o săptămână.

3. Tipografiile bisericii să tipărească Testamentul Nou ediția Sf. Sinod în broșură potrivită, și să se vândă cu prețul de 2 lei. Această Biblie să fie dată tuturor, iar preotul în Dumineci și sărbători să adune lumea la vecherii, după cari vor urma conferințele biblice, având fiecare cartea în mână; iar preotul dând învățătura bisericii, va arată tuturor comoara Scripturii, va ajuta astfel fiecăruia să instăpânească pe Is. Hr. în inima și mintea sa, așa făcând, va depărta societatea de întâlnirile cu răul.

4. Preotul să fie de drept membru în sfaturile școlare și comunale, având aici a stăruia asupra măsurilor de luat pentru supravegherea societății din punct de vedere religios-moral, de ex. de a opri tinerimea școlară dela participarea la teatru și cinematografe, când direcția acestora dovedește lipsă de sentiment creștinesc; de a interveni prin ordine oficiale, când societatea uitând preceptele creștinești își permite distracții și ocupații în timpuri oprite de biserică.

On. Congres! Sf. Ap. Pavel zice: Nădejdea zidirii descoperirea fiilor lui Dzeu așteaptă.

Dacă tot ceace dorim, simțim și voim, e în voia, simțirea și dorirea M. n. I. Hr, noi ne vom descoperiții ai lui Dzeu, și atunci zidirea, omenirea, toată nădejdea și-o va avea în noi, ear noi fiind una cu Dzeu prin I. Hr. vom robi lumea spre plinirea binelui, așezând astfel pe bazele creștinătății: Credința, morală și munca cinstită. Așa vom ajuta împărăției lui Dzeu, să vie pe pământ, și vom ferici societatea, mulțumiți fiind și noi de împlinirea datoriei.

Asupra problemei scoase în relief de referent se încinge discuție, în deosebi în jurul sectarizmului și combaterea ratăcirilor, la care iau parte mai mulți, alții se anunță la cuvânt. Timpul însă fiind înaintat, continuarea discuției se amână pe a doua zi. Ședința se ridică.

ZIUA II.

Ședința III. Se deschide la ora 9^{1/4}.

Prezidiază președ. Dr. V. Saftu, mai târziu prezent și I. P. S. S. Mitropolitul.

Încă la ședința a II-a din dupăamiaza zilei prime sosise și luase parte părintele arhimandrit *Iuliu Scriban* din București, aducând salutul cald al societății ortodoxe către congres. I. P. S. Sa asistă asemenea la ședință.

Înainte de intrarea în ordinea de zi se numesc verifcatori ai proceselor verbale Unii profesori Dr. Aurel Crăciunescu și Ilie Beleuță.

Apoi congresul își continuă debaterile, în legătură cu problema păstoririi de suflete între noile împrejurări de viață. Părintele *I. Rafiroiu* din Poiana-sărată arată că vina pentru încluibarea sectelor, îndeosebi a poacăților, la noi sânt uneori înșiși preoții, ajunși la darul sfințirii, — în vremea unei nefaste stăpâniri în arhidieceză, — pe alte căi, decât a studiului teologic și acum incapabili sa-și dea seama de noile împrejurări de viață, sânt gata de ori-ce fără să aibă grija credincioșilor. Uneori ei sânt îngăduiți să facă parte din scaunele protopopești, deși ocupă alte funcții decât bisericesti, alteori sânt îngăduiți să realizeze, alături de samsari, câștiguri fabuloase, în vreme-ce cei cinstiți, rămași la datorie, sufer. Cere o curățire și sancțiuni pentru vinovații de până acum și propune să se facă distincție între cei ce zidesc și cei-ce distrug. — Părintele *Morușca* roagă pe membrii congresului să nu mai ridice acuze fără a preciza. Congresul

nostru trecut s'a pronunțat osândind nedemnitetea unor vinovați pentru ținuta și faptele lor, în vremuri de ispită. A instituit chiar o comisie, care să strângă date și să stabilească răspunderile, fără să se fi precizat ceva în cursul celor doi ani dela congresul trecut; în consecință roagă să se abstea dela recriminări pentru trecut și să se judece oameni după puterea și valoarea muncii, ce desfășoară acum în biserică.

Părintele Gh. Maior și I. Crăciun, membrii ai acelei comisii deslușesc, că chestiunea disciplinării celor învinuți a trecut în mâna forurilor bisericești. Păr. prezident Dr. Saftu arată ca și-a făcut datoria în această direcție și în sinodul arhidiecezan încât nu i-se poate aduce învinuire. Părintele Albani făcând apel la sinceritate și dreptate insistă pe lângă părerea ca cei vinovați să fie pedeșiți.

Părintele Dr. Gh. Ciuhandu spune cu blândețe, că în afaceri de natură delicată nu este nici bine nici frumos să se arunce învinuiri decât concretizând fapte și propune, ca comisiunea din trecut constătătoare din Aurel Nistor, Gh. Maior, I. Crăciun să se întregască cu I. Rafiroiu și Albani, -- iar după-ce părintele protopop E. Stoica dela Căhalm reamintește vorba: numai cel nevinovat să îndrăznească a ridica peatra, congresul acceptează propunerea păr. Dr. Ciuhandu, numind în comisie și pe păr. Stoica și cereacestei comisii să lucreze repede, ca oamenii, cărora li-s'au adus acuze în public, ori prin întruniri, să-și ia plata sau să fie reabilitați.

La ordinea zilei se ia chestia „Unificării bisericești”, sustinută cu multă competență de Dr. Ciuhandu. Abia începută expunerea întră în sală între ovații și I. P. S. Sfințitul nostru mitropolit Nicolae, pentru a asista la desbaterile congresului. Referentul spune că încă în congresul din Martie 1919 fixase principiile fundamentale, cari singure puteau servi de bază la unificarea administrativă a bisericii ortodoxe. Și acum arătând imposibilitatea de a se organiza biserică pe temeiul proiectului de statut elaborat de comisia așa numitei „constituante bisericești”, și nici anteproiectul, atribuit dlui ministru Goga, neputând fi acceptat de biserică ardeleană, militează pe lângă aceleași principii întemeiate pe autonomia și constituționalismul bisericesc, cu sistemul reprezentativ-electoral, depuse în Statutul Șagunian, mulțămindu-ne deocamdată cu unificarea, ce se poate realiza prin Sf. Sinod, ca cea mai înaltă autoritate spirituală a bisericii și cu formarea unui congres general, din reprezentanții tuturor provinciilor bisericești și rămânând ca unificarea în amănunte să se îndeplinească cu încetul, cum este și firesc. Referatul bogat și bine motivat se va publica și în această foaie, împreună cu propunerile acceptate de congres.

În discuția asupra problemei I. P. S. Sa păr. arh. Scriban recunoaște că organizația actuală a diferitelor provincii bisericești este rezultanta unei dezvoltări istorice și unificarea nu se poate face forțat și în chip arbitrar, dar nici nu e nevoie de unificare până în amănunte pentru-ca biserică ortodoxă să-și poată împlini chemarea fără nici o poticnire. Sunt instituții bisericești aici cari prin trecutul istoric au capătat o altă importanță decât în altă parte (protopopul în Ardeal) și iarăș sunt orânduiești și legiuiri cari nu se pot abandona fără zguduiri (alegerea protopopului în Basarabia din 5—5 ani, numirea preotului în vechiul regat). Este pentru susținerea Mitropoliilor ca organisme vii, și tot atâtea foculare de lumină. Cere reînvierea celor cari și-au pierdut importanța (Jașul) căci nici decum o mitropolie nu se poate suprapune alteia, nici cea dela București celorlalte, cari deopotrivă își au organizația și rolul în dezvoltarea istorică a bisericii

ortodoxe. De altfel spiritul este ceea-ce face viu și nu formele de amănunt.

Părintele asesor L. Trileanu își exprimă nedumiririle că guvernul va încerca să prezinte corpurilor legiuitoare proiectul legii de unificare cu desconsiderarea principiului de autonomie. Arătând că biserică ortodoxă nici odată n'a încercat să se suprapună statului, ci s'a recunoscut a fi în stat, dar își revendică dreptul de a-și da ea legile de organizare internă, propune să se protesteze împotriva tendinței guvernului cum a făcut la rândul său și consistorul metropolitan.

I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae luând cuvântul spune, că fărurile bisericești și-au făcut datoria și priveghează ca un drept câștigat cu multă trudă de înaintași să nu fie știrbit. Nu se poate să urmăim celor cari ne chiamă să coborim la vale, câtă vreme biserică noastră ardeleană a răsbit să se ridice la înălțimea cerințelor vremii; noi nu putem decât să năzuim spre mai mare înaintare.

Prin unificare trebuie să tindem la sporirea moștenirii pentru îmbogățirea sufletului nostru. Principiile pe cari trebuie să se clădească unificarea, sunt îndeosebi autonomia și constituționalismul. Autonomia este dreptul și puterea bisericii de a se conduce însași; acesta e un drept moștenit dela însuș Dumnezeescul ei întemeietor și nu pornește din grația nici unui guvern.

Congresul nostru național a numit o comisie de 12 membri, care să ia parte la sfătuirea delegaților tuturor provinciilor bisericești; această consfătuire a delegat o comisie care să lucreze un proiect. Proiectul, dacă peste tot poate fi numit proiect de statut pentru unificare, n'a fost prezentat consfătuirii care a delegat comisia, ci a fost trimis centrelor bisericești, și astfel și nouă cu cercarea să convocăm Congresul național pentru a se pronunța. Congresul nu poate fi convocat pentru a dezbate un proiect al unei comisii, fără să fie verificată corporația care a esmisi comisia. Iar pentru noi-cuvânt hotărâtor nu poate avea decât congresul, ca cel mai înalt for legislativ, chemat a da legi bisericii ardelenne, care singură se poate lăuda cu autonomie deplină, la care nu vom renunța.

Noi iubim statul din toată inima, dăm chezarului ce este a lui, dar vrem să dăm și lui Dumnezeu ce este a lui Dumnezeu.

Al doilea principiu pe care trebuie să se întemeieze unificarea este constituționalismul care oprește absolutismul ierarhic, dar nici decum nu împiedecă pe arhierii în îndeplinirea misiunii lor. Chiar prestigiul arhieretului se înalță prin contactul continuu cu diferitele corporații bisericești și cu sfinții din consistorii și în aceeași vreme este în spiritul lui Hristos, care a zis: unde sunt doi sau trei strânși în numele meu, și eu, sunt în mijlocul lor.

Încercarea proiectului de unificare de a desființa mitropoliile, lăsându-le numai mângăierea trecutului, este nu numai o imposibilitate care ar desființa rezultatele trecutului istoric, ci și împotriva canoanelor bisericii.

În cele esențiale suntem și acum una: în limbă, slujbă, în canoane, organizație cu episcopat, preoție, deci numai organizația în amănunte ne diferă. Dar nu organizația este principalul în biserică, ci acel lucru care trebuie, a lui Hristos, pentruca să refacă viața oamenilor. Pe Hristos trebuie să-l ducă biserică, prin slujitorii ei, în mijlocul oamenilor, căci numai acel popor, în sufletul căruia trăiește Hristos, poate fi sigur de viitorul său.

Părintele Dr. Moise Ienciu, delegatul ministrului de culte, aderează întru toate la cuvintele rostite de I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, și spune că dacă proiectului

i-se poate aduce învinuirea că tinde spre absolutismul ierarhic, vina nu o poartă factorii de stat, cari înșiși au căutat să atenueze dreptul „Casei bisericești”, această expositură a ministrului cultelor fără de care nu se putea face numirea unui crâșnic, și chiar profesorii seminariilor se numeau de stat fără ca biserica să fie consultată, Casa bisericii aranja deci și cele mai pronunțate chestiuni bisericești interne.

Funcționarii ardeleni, mai ales preoți, duși la București, au rășbit să facă înțeleasă problema bisericească așa cum ea se prezintă prin autonomie. Dl. ministru Goga are toată sollicitudinea și năzuește să transplanteze principiile de organizare a bisericii ardeleni, păstrând pe seama statului dreptul de supremă inspecție și control în gestiunea financiară. Proiectul ce se atribuie ministrului cultelor, trebuie să se considere de al bisericii, pentru că prin acela nu se urmărește scopul ca statul să dea bisericii o lege, și dacă el s'a împărțit membrilor corporilor legiuitoare e numai pentru a lua cuhoștință de proiectul care tinde să familiarizeze și pe cei din vechiul regat cu un fel de constituționalism, deși nu întocmai ca cel ardelen, care prin proiect se lasă neatins.

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, luând din nou cuvântul confirmă, de dragul adevărului, atitudinea leală și sollicitudinea dlui ministru Goga, fiu de preot din Ardeal, față de principiile depuse în Statutul organic al acestei bisericii ardeleni îi mulțamește și exprimă încrederea, că și pe mai departe se va năzui să răspândească atmosferă prielnică recunoașterii principiilor acestei organizații bisericești și va rezolvi problema autonomiei, între altele dând bisericii independența prin crearea unui mare *fond religionar*. —

Dintre concluziile votate de congres în legătură cu problema unificării, și până se vor putea da în întregime publicității, scoatem:

1. Congresul preotesc apelează la toți factorii cari au sau vor să aibă cuvânt în chestia unificării bisericești, să respecte situații de drept public de stat, care stă la temelie genezei de drept a Statutului organic și să tindă într'acolo ca — decretându-se pe cale de lege de stat autonomia bisericii, — legiferarea organizației unitare bisericești să se facă în competența legislativă a bisericii și nu prin corporațiile de legislație politică, ear statul să-și rezerve numai codificarea sumară a principiului de autonomie bisericească, rămânând să i-se rezerve Regelui dreptul de aprobare a noului statut, ce s'ar vota de biserică în cadrele principiilor fundamentale ale Statutului organic ardelen.

2. Față cu recentele tendințe, date pe față de către guvernul țării de a cassa dreptul de legiferare bisericească și de a legifera noul statut bisericesc prin organele legislative ale statului, — congresul preotesc protestează cu energie. (Va urma)

Ș T I R I

Sânțele sărbători ale învierii Domnului au fost sărbătorite în orașul nostru cu cea mai mare pompă. Însoș actul serviciului s. Învierii precum și s. liturgie au fost celebrate de către Prea Sfinția Sa Domnul episcop Dr. Iosif Tr. Badescu, asistat de I. P. C. Sa Domnul arhimandrit și vicar episcopesc Filaret Musta, de protopresbiterii Andrei Ghidiu, Spiridon Șandru, și Gheorghe Petrescu, de presbiterii Gheorghe Noaghea, Romul Ancușa, Teodor Șandru și de protodiaconul Sabin Evuțian. În cursul s. liturgii protopresbiterul Spiridon

Șandru a dat cetire pastoralei Prea Sfinției Sale, publicată în Nrul de Paști al „Foi Diecezane”. A doua zi de s. Paști s'a celebrat s. liturgie de protopresbiterii Andrei Ghidiu și Spiridon Șandru și presbiterul Gheorghe Noaghea.

La Duminica Tomei, ziua deschiderii sinodului eparhial, s. liturgie dimpreună cu rugăciunea pentru lucrările sinodale și parastasul obicinuit pentru marii binefacători ai bisericii și neamului, a fost oficiată de Prea Sfinția Sa Domnul episcop diecezan Dr. Iosif Tr. Badescu, I. P. C. Sa Domnul arhimandrit și vicar episcopesc Filaret Musta, protopresbiterii Ion Pepa, Traian Oprea, Spiridon Șandru, George Petrescu și de protodiaconii Dr. Cornel Cornean și Sabin Evuțian.

Cununie. Duminecă, în 4/17 Aprilie a. c., s'a serbat la ora 5^{1/2} p. m. în catedrala din loc, cununia mult apreciatului și iubitului nostru prietin Dl locotenent *Teodor C. Cavaropol* cu simpațica Doamnă *Regina Drăgoiu*. Funcțiunea nunilor au îndeplinit-o *Doamna și Domnul Petre Dobricanu*, vrednicul și merituosul colonel al regimentului nostru de casă. Felicităm cu dragă inimă pe un brav ostaș și un distins cetățean, care pentru viața culturală a Caransebeșului și-a câștigat toată recunoștința noastră!

Partea oficială.

Nr. 796 Șc. ex 1921.

Notă oficială.

Cu schimbarea de regim în Transilvania și părțile anexate statului român a ajuns în posesiunea unui număr considerabil de școli primare, a căror catădră, din lipsa de învățători calificați, nu s'au putut întregi pre-tutindenea cu titulari. În interesul culturii românești s'a apelat atât pentru școalele de stat cât și pentru cele confesionale și comunale la elemente nouă: preoți, cursiști, chiar și la cantorii, ca să ia locurile vacante.

Fiind atâtea categorii de suplinitori de catădre vacante, remunerația lor pe timpul serviciului provizor a fost stabilită de Secretariatul General al Instrucțiunii din Cluj în felul următor:

1. Preoții și învățătorii pensionari pe timpul serviciului la școlile de stat vor primi lunar o remunerație de 300 Lei.

2. Preoții și învățătorii pensionari aplicați provizor la școlile confesionale și comunale vor primi o remunerație lunară de 250 Lei, computându-se în aceasta și retribuția din resursele locale.

3. Învățătorii ajutoari cursiști cu două cursuri pedagogice de vară se consideră de suplinitori, având 80% din retribuțiile titularilor.

4. Ajutorii cu 1 curs precum și cei cu 4 secundare și fără pregătirea pedagogică specială vor fi retribuiți cu 60% din leafa titularilor și accesoriile.

5. Învățătorii tolerați (cantorii) vor primi o remunerație lunară de 200 Lei.

Oficiile protopresbiterale și parohiale să comunice cele de mai sus celor interesați spre orientare.

Caransebeș la 2/15 Martie 1921.

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Tr. Badescu.

Nr. 3313 Șc. ex 1920.

Circular

cătră toți învățătorii dela școlile confesionale gr. ort. române din dieceza Caransebeșului.

În conformitate cu rezoluțiunea Ministrului Instrucțiunii Secretariatul general Cluj de sub Nr. 31543,920, VI se aduce la cunoștința tuturor învățătorilor noștri că pentru viitor taxa pentru examenul particular al unui elev la școala primară se stabilește în suma de 20 Lei, care sumă se va împărți în mod egal între învățătorii examinatori. Fiecare elev particular va contribui cu 5 Lei la fondul bibliotecii școlare. La școală, unde se prezintă astfel de elevi, învățătorul clasei respective va deschide pe sâmba elevului particular o foaie deosebită în Registrul de clasificare și absențe, pe care apoi o va umplea în mod corespunzător.

Caransebeș din ședința Conzistoriului școlar ținută în 22 Decembrie 1920.

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Tr. Badescu.

CONCURS.

În urma ordinațiunii Venerabil. Conzistor Diecezan ddo 12 Novembre 1920 Nr. 2837 B. ex 1920, pentru ocuparea postului de *preot*, în parohia de clasa III din comuna **Clopodia** se publică concurs cu termen de recurgere de 30 de zile pela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Emolumentele :

1. Sesiunea parohială constatătoare din 30 jugere.
2. Stola uzitată.
3. Birul parohial dela fiecare Nr. de casă gr. or. 15 lire de cucuruz.

Cortel în natură și grădină.

5. Darea după sesiune o plătește preotul ales.

Recurenții cu evalueația prescrisă au să-și înainteze rugarea de concurs adresată comitetului parohial,

— Venerabilului Conzistoriu Diecezan în Caransebeș, și să se prezinte în vre-o Duminică sau sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cele bisericesti și oratorice.

Clopodia, din ședința comitetului parohial ținută la 31 Ianuarie 1921.

Ioan Popa

președ. com. par.

George Crăciun

not. com. par.

George Olde

1—3

adm. parohial, paroh în Ferendia.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

La „Tipografia și Librăria Diecezană“

din Caransebeș

se primesc

4 elevi

cu pregătire de două clase liceale sau civile și anume: 1 elev la Librărie și 3 elevi la Tipografie.

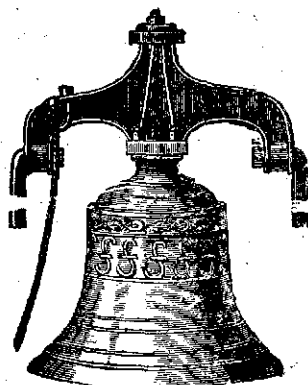
LA

LIBRĂRIA DIECEZANĂ

din Caransebeș

se vinde hârtie (maculatură)

Kgr. Lei 8.—

FIUL LUI ANTONIU NOVOTNY,

turnătorie de clopote

și fabrică de scaune de fer pentru clopote

TIMIȘOARA-FABRIC.

6—52

Calculări de preț să trimit gratuit.